CURTEA DE APEL BĂLȚI

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Briceni
judecătorul Procopișina Aurelia
Dosarul nr.2a-831/23

D E C I Z I E

14 decembrie 2023 mun. Bălți

Colegiul Civil și de contencios administrativ
al Curții de Apel Bălți

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecător Adriana Garbuz
Judecătorii: Iulia Grosu
Andrian Ciobanu
Grefier: Gureu Ala

examinînd în ședință publică apelul declarat de avocatul Martin Vasile, în interesele lui Matcovschi Diana, împotriva hotărîrii judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 mai 2023, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Matcovschi Diana împotriva lui Matcovschi Serghei, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Edineț privind decăderea din drepturile părintești,-

constată:

La data de 17 mai 2022, Matcovschi Diana s-a adresat cu cerere de chemare către Matcovschi Serghei, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Edineț, prin care a solicitat decăderea pârâtului din drepturile părintești asupra fiicelor minore *****, născută la ***** și ***** născută la *****, care se află la educația și întreținerea reclamantei, precum și încasarea cheltuielilor legate de examinarea prezentului litigiu.

În motivarea acțiunii a invocat că, la 07 martie 2010 a înregistrat căsătoria cu pârâtul Matcovschi Serghei. Până la înregistrarea căsătoriei, timp de aproximativ 6-7 luni, au conviețuit în relații de concubinaj. Ca rezultat al conviețuirii comune, s-au născut doi copii, fiicele ***** la ***** și

***** la *****, care se află la educaţia şi întreţinerea sa din motivul că, în vara anului 2016 s-au despărţit.

Pârâtul a părăsit-o şi a plecat să locuiască la mama lui, iar mai târziu şi-a procurat gospodărie proprie în satul *****.

Prin hotărârea Judecătoriei Edineţ, sediul central din 27 martie 2017 căsătoria a fost desfăcută, ulterior ambii au primit la OSC Edineţ certificatul de divorţ. De când s-au despărţit şi au divorţat oficial, pârâtul Matcovschi Serghei nu s-a mai interesat şi de fapt nici nu se interesează de educaţia şi întreţinerea celor doi copii minori comuni. *****

Menţionează că, nu s-a adresat în instanţa de judecată cu cerere privind încasarea pensiei de întreţinere, nu a făcut-o deoarece pârâtul a preîntâmpinat-o că nu o va achita, respectiv, o astfel de acţiune nu a fost înaintată.

Pe parcursul anilor ce au trecut de cînd părţile s-au despărţit, Matcovschi Serghei nu s-a interesat de viaţa copiilor, nu a comunicat cu ei, nu l-ea procurat îmbrăcăminte şi alimente, la zilele de naştere nu a felicitat fiicele.

Prin hotărârea Judecătoriei Edineţ, sediul Briceni din 15 mai 2023 cererea de chemare în judecată depusă de Matcovschi Diana împotriva lui Matcovschi Serghei, autoritatea tutelară Direcţia Asistenţă Socială şi Protecţia Familiei Edineţ privind decăderea din drepturile părinteşti s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu soluţia instanţei de fond, la data de 29 mai 2023, apelanta Matcovschi Diana, reprezentată de avocatul Martin Vasile, a contestat hotărârea primei instanţe cu apel, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei decizii de admitere a acțiunii civile.

Prin încheierea Curţii de Apel Bălţi din data de 15 septembrie 2023 nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Matcovschi Diana, reprezentată de avocatul Martin Vasile, împotriva hotărârii Judecătoriei Edineţ, sediul Briceni din 15 mai 2023 şi s-a comunicat apelantei despre necesitatea prezentării la Curtea de Apel Bălţi a cererii de apel cu invocarea motivelor de fapt şi de drept (în original cu semnătură olografă), pentru care îşi întemeiază acţiunea, stabilindu-i termen până la data de 10 octombrie 2023, orele 16.00.

Apelanta a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanţa de apel.

În motivarea cererii de apel a invocat faptul că, instanţa nu a ţinut cont de faptul că intimatul mai bine de şapte ani a părăsit-o, a plecat peste hotarele ţării, iar de atunci nu a mai vizitat copiii, care se află la întreţinerea

şi educaţia apelantei. Angajaţii de la DASPF Edineţ i-au reproşat apelantei precum că aceasta nu s-a adresat instanţei de judecată cu acţiune de încasare a pensiei de întreţinere a copiilor. Apelanta a explicat, făcând trimitere la prevederile art. 58, 60 Codul familiei, în care este expres prevăzut că părinţii au drepturi şi obligaţiuni egale faţă de copii lor minori, însă, spre regret, instanţa de fond a negat aceste prevederi legale.

Menţionează că este neînţeleasă poziţia reprezentantului instituţiei tutelare din Edineţ, care s-a expus că, deoarece Matcovschi Serghei nu se află în ţară, el nu-şi poate expune poziţia şi atunci apare întrebarea a cui interese apără instituţia statală. Reieşind din aşa poziţie, rezultă că oricine din părinţii minorilor îşi pot abandona copii săi minori fără careva pericol că vor fi cumva sancţionaţi, deoarece statul prin intermediul instituţiilor sale le va lua apărarea.

Susţine că, din motive neclare, instanţa de fond a refuzat audierea copiilor minori în scopul stabilirii poziţiei copiilor în problema dată, aşa cum este prevăzut în art. 54 Codul familiei, copilul are dreptul să-şi exprime poziţia la soluţionarea în familie a problemelor care îi ating interesele şi să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare.

Consideră că instanţa era obligată prin lege să audieze copii care au trecut de vârsta de 10 ani.

Potrivit încheierii Curţii de Apel Bălţi din data de 11 octombrie 2023 s-a acceptat spre examinare şi s-a intentat procedura de apel cu stabilirea şedinţei de pregătire a cauzei pentru dezbateri pentru data de 23 noiembrie 2023, ora 09:00.

În şedinţa de judecată în instanţa de apel, participanţii la proces nu s-au prezentat, procedura citării legale a fost respectată.

La 14 decembrie 2023, prin intermediul poştei electronice, a parvenit cerere de la reprezentantul apelantei, avocatul Martin Vasile, care solicită examinarea cauzei în lipsa sa şi a apelantei Matcovschi Diana.

Potrivit avizului de recepţie nr. DS8005347508AS, înştiinţarea expediată la adresa intimatului, a fost restituită instanţei cu menţiunea „plecat”.

Intervenientul accesoriu Direcţia Asistenţă Socială şi Protecţia Familiei Edineţ a fost citat prin intermediul poştei electronice, iar potrivit art. 105 alin. (1^1) CPC, citaţia sau înştiinţarea se expediază autorităţilor publice, persoanelor juridice de drept privat şi avocaţilor prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea şi confirmarea primirii acestor acte.

Astfel, pornind de la prevederile art. 379 alin. (2) CPC, Colegiul civil a dispus examinarea cauzei în lipsa părţilor legal citate.

Analizând materialele cauzei civile şi argumentele apelului, Colegiul civil conchide că apelul înaintat de către Matcovschi Diana, reprezentată de avocatul Martin Vasile, este neîntemeiat şi urmează a fi respins din următoarele considerente:

Potrivit prevederilor art. 385 lit. a) din CPC, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărîrea primei instanţei.

Conform prevederilor art. 373 alin. 1) CPC, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.

Colegiul Civil conchide că argumentele apelului sunt neîntemeiate şi urmează a fi respinse, hotărârea instanţei de judecată fiind emisă cu examinarea tuturor circumstanţelor cauzei în ansamblu lor, cu aprecierea corectă a probelor prezentate, cu aplicarea corectă a normelor de drept material şi procedural.

Apelanta nu a invocat circumstanţe de fapt şi temeiuri de drept susceptibile de a afecta legalitatea şi temeinicia soluţiei instanţei de fond.

Materialele cauzei atestă că, Matcovschi Diana la data de 07 martie 2010 a încheiat căsătoria cu Matcovschi Serghei. Din căsătorie s-au născut fiicele ***** născută la ***** şi ********** născută la *****, părinţi fiind indicaţi în certificatele de naştere tatăl Matcovschi Serghei şi mama Matcovschi Diana, fapt confirmat prin copia certificatelor de naştere.

Prin hotărârea judecătoriei Edineţ sediul central 27 martie 2017 a fost desfăcută căsătoria între Matcovschi Serghei şi Matcovschi Diana, fapt confirmat prin copia certificatului privind starea civilă nr. SC-I 0275397.

Reieşind din adeverinţa eliberată de Primăria satului ***** Matcovschi Diana are următoarea componenţă a familiei fiicele ***** *****şi *****, neînrudit Matcovschi Serghei.

S-a constatat, reieşind din certificatele eliberate de Primăria satului ***** din 21 februarie 2022, că Matcovschi Serghei Grigore, domiciliat în satul ***** nu locuieşte în contul personal nr.189 din registrul de evidenţă a gospodăriilor nr.3, pagina 40 din anul 2017 şi nu se află pe teritoriul satului, este plecat peste hotarele Republicii Moldova.

Colegiul reţine că potrivit Avizului Direcţiei Asistenţă Socială şi Protecţia Familiei Edineţ nr.1993 din 01 septembrie 2022 autoritatea tutelară teritorială, a examinat cazul, actele prezentate la cerere şi fiind în

imposibilitate de a discuta cu tatăl copiilor referitor la eschivarea privind participarea la educaţia şi întreţinerea copiilor, nefiind consemnate motivele, de asemenea nu sunt anexate la cererea de chemare în judecată careva probe care ar adeveri faptul că tatăl copiilor nu participă la întreţinerea lor şi a ajuns la concluzia că nu îşi poate exprima opinia în privinţa decăderii din drepturile părinteşti a lui Matcovschi Serghei şi lasă rezolvarea cazului la discreţia instanţei de judecată.

Potrivit anchetei sociale de evaluare iniţială a familiei Matcovschi din 26 august 2022, în concluzie s-a indicat că, Matcovschi Diana locuieşte împreună cu cele 3 fiice ale sale. Locuieşte în concubinaj cu un cetățean român, care la moment se află peste hotare. Relaţiile cu familia extinsă sunt stabile, participă la unele activităţi de interes comunitar. Matcovschi Diana se află în relaţii tensionate cu tatăl copiilor minori ********** şi ********** care la moment se află peste hotare.

La data de 17 mai 2022 Matcovschi Diana s-a adresat cu cerere de chemare către Matcovschi Serghei, intervenient accesoriu Direcţia Asistenţă Socială şi Protecţia Familiei Edineţ prin care a solicitat decăderea pârâtului din drepturile părinteşti asupra fiicelor minore ***** născută la ***** şi ***** născută la *****, care se află la educaţia şi întreţinerea reclamantei, precum şi încasarea cheltuielilor legate de examinarea prezentului litigiu.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanţă a respins cererea de chemare în judecată, ca fiind neîntemeiată.

Colegiul civil consideră corectă soluţia instanţei de fond cu privire la netemeinicia cererii de chemare în judecată înaintată de Matcovschi Diana cu privire la decăderea din drepturile părinteşti a lui Matcovschi Sreghei.

În contextul pretenţiilor deduse judecării, se reţin prevederile art. 58 alin. (1) din Codul familiei, potrivit cărora, părinţii au drepturi şi obligaţii egale faţă de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuţi în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinţii sau separat.

Potrivit art. 64 alin. (1) Codul familiei, părintele care locuieşte împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil şi celălalt părinte care locuieşte separat, cu excepţia cazurilor cînd comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică şi psihică.

Totodată, art. 51 alin. (2) Codul familiei statuează precum că, fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-şi cunoască părinţii, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepţia cazurilor cînd aceasta contravine intereselor copilului.

În corespundere cu art. 52 alin. (1) Codul familiei, copilul are dreptul să comunice cu ambii părinţi, cu buneii, fraţii, surorile şi cu celelalte rude. Desfacerea căsătoriei părinţilor, nulitatea ei sau traiul separat al acestora nu afectează drepturile copilului. în cazul cînd părinţii au domiciliul separat, copilul are dreptul să comunice cu fiecare dintre ei.

Tot în acest context, în baza art. 16 din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15.12.1994, fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-şi cunoască părinţii, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu aceştia, cu excepţia cazurilor în care despărţirea de un părinte sau de ambii părinţi este necesară în interesul copilului.

Conform art. 60 alin. (1) Codul familiei, părinţii au dreptul şi sînt obligaţi săşi educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat.

Articolul 62 alin. (4) Codul familiei stabileşte că, pentru exercitarea drepturilor părinteşti în detrimentul intereselor copilului, părinţii poartă răspundere în modul stabilit.

În conformitate cu art. 67 Codul familiei, părinţii pot fi decăzuţi din drepturile părinteşti dacă: a) se eschivează de la exercitarea obligaţiilor părinteşti, inclusiv de la plata pensiei de întreţinere; b) refuză să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituţie curativă, educativă, dintr-o instituţie de asistenţă socială sau alta similară; c) fac abuz de drepturile părinteşti; d) se comportă cu cruzime faţă de copil, aplicînd violenţa fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului; e) prin comportare amorală, influenţează negativ asupra copilului; f) suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie; g) au săvîrşit infracţiuni premeditate contra vieţii şi sănătăţii copiilor sau a soţului; precum şi h) în alte cazuri cînd aceasta o cer interesele copilului.

Din conţinutul normei de drept citate supra, rezultă că decăderea din drepturile părinteşti este o sancţiune, care poate fi aplicată faţă de părinţii, care din culpă gravă nu-şi îndeplinesc obligaţiunile faţă de copil.

Neexercitarea corespunzătoare a drepturilor părinteşti trebuie să aibă o anumită gravitate pentru a atrage sancţiunea decăderii, astfel că nu orice atitudine sau comportament necorespunzător al părinţilor conduce la decăderea din drepturile părinteşti.

Pentru decăderea din drepturile părinteşti, pe motivul eschivării de la îndeplinirea obligațiilor părintești, după cum indică apelnata, este necesară existenţa unor probe concludente şi pertinente, care ar demonstra cu certitudine că, părintele (părinţii) se eschivează cu rea credinţă, inclusiv cu viclenie, de la participarea la educaţia şi întreţinerea copiilor minori.

Potrivit art. 3 alin. (1) din Convenţia ONU internaţională cu privire la protecţia drepturilor copilului din 20.11.1989, la care Republica Moldova a devenit parte în urma adoptării Hotărârii Parlamentului RM nr. 408-XII din 12.12.1990, în toate deciziile care ii privesc pe copii, fie ca sunt luate de instituţii publice sau private de ocrotiri sociale, de către tribunale, autorităţi administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie sa fie luate in considerare cu prioritate. În jurisprudenţa sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menţionat că, măsurile ce implică decăderea din drepturile părinteşti ar trebui să fie aplicate numai în circumstanţe excepţionale şi pot fi justificate, doar dacă sunt motivate de o cerinţă imperativă, care se referă la interesele copilului.

În acest sens se reţine că, în cauza *N. P. v Republica Moldova* din 06.10.2015, Curtea Europeană a apreciat că, interesul superior al copilului este de o importanţă esenţială. Decăderea din drepturile părinteşti reprezintă o măsură particulară de anvergură, în urma căreia părintele este privat de viaţa sa de familie cu copilul, şi este incompatibilă cu scopul reuniunii lor. Astfel de măsuri trebuie să fie întreprinse doar în circumstanţe excepţionale, şi pot fi justificate doar dacă ele sunt motivate de o cerinţă de prim rang aferentă interesului superior al copilului. Pentru identificarea interesului superior al copiilor, într-un caz particular, trebuie să se ţină cont de două aspecte: în primul rând, este în interesul suprem al copilului, ca legăturile sale cu familia să fie păstrate, cu excepţia cazurilor, în care familia s-a dovedit a fi extrem de nepotrivită şi, în al doilea rând, este în interesul superior al copilului, ca acesta să se dezvolte într-un mediu sigur şi liniştit.

Totodată, Curtea Europeană a subliniat totuşi că, acest interes prezintă un dublu aspect: pe de o parte, să le garanteze copiilor o evoluţie într-un mediu sănătos; pe de altă parte, să menţină legăturile acestora cu familia, cu excepţia cazului în care aceasta s-a arătat a fi nedemnă, deoarece distrugerea acestei legături determină ruperea copilului de rădăcinile sale (cauza *Maumousseau şi Washington împotriva Franţei*, nr. 39.388/05, paragraful 67).

Aici instanţa de apel mai reţine şi prevederile art. 5 al Protocolului nr. 7 la Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, conform căruia soţii se bucură de egalitate în drepturi în responsabilităţi cu caracter civil între ei şi în relaţiile cu copiii lor în ceea ce priveşte căsătoria, pe durata căsătoriei şi cu prilejul desfacerii acesteia.

Colegiul civil notează faptul că eschivarea de la exercitarea obligaţiilor părinteşti include acţiunile sau inacţiunile sistematice ale părinţilor care pun în pericol sănătatea fizică şi psihică a copilului, dezvoltarea lui morală, asigurarea condiţiilor de trai şi materiale, primejduiesc învăţătura şi instruirea copilului.

Instanţa de apel reţine că, reclamanta/apelantă Matcovschi Diana, adresîndu-se în instanţă cu acţiune privind decăderea din drepturile părinteşti, a invocat că, pârâtul se eschivează de la exercitarea obligaţiilor părinteşti, este plecat peste hotarele ţării şi nu se interesează de soarta copiilor săi, nu participă la educaţia şi întreţinerea acestora.

În acest sens, Colegiul civil reţine că, apelanta, atît în cadrul examinării cauzei în prima instanţă cît şi în instanţa de apel, nu a prezentat probe, care să demonstreze că acţiunile lui Matcovschi Serghei se încadrează în prevederile art. 67 Codul Familiei, care să justifice decăderea sa din drepturile părinteşti în privinţa copilului minor.

Coraborând aspectele susenunţate cu materialele speţei, Colegiul civil apreciază critic argumentul reclamantei/apelante referitor la faptul că pârâtul/intimat urmează a fi decăzută din drepturile părinteşti ca urmare a neparticipării la întreţinerea copilului minor, la cheltuieli suplimentare necesare dezvoltării copilului, nemanifestării de interes faţă de soarta copiilor, or, la caz sunt aplicabile prevederile art. 130 alin. 1), 3) CPC, care prevăd că, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei.

În această ordine de idei, Colegiul civil reiterează că reieşind din necesitatea pe de o parte de menţinere a legăturilor copiilor cu familia lor, decăderea din drepturile părinteşti trebuie să vină doar în ultimă instanţă, ca urmare a epuizării tuturor celorlalte căi de soluţionare a diferendelor în raport cu îngrijirea şi educarea copiilor de către părinţi.

Referitor la argumentul apelantei precum că copii minori au deja vârsta de peste 10 ani şi urmau a fi ascultaţi în instanţa de fond, argumentul dat urmează a fi respins, deoarece părerea copiilor minori este ascultată în acţiunile privind stabilirea domiciliului copiilor minori cu unul dintre părinţi, dar nu la decăderea din drepturile părinteşti a unui părinte.

În conexiunea celor descrise, instanţa de apel conchide că prima instanţă justificat s-a pronunţat asupra respingerii acţiunii privind decăderea din drepturile părinteşti, fapt pentru care, Colegiul civil ajunge la concluzia de a respinge apelul şi de a menţine hotărârea primei instanţe.

În baza art.385 lit.a), art.390 CPC, Colegiul Civil

decide:

Se respinge apelul declarat de avocatul Martin Vasile, în interesele lui Matcovschi Diana.

Se menţine hotărîrea judecătoriei Edineţ, sediul Briceni din 15 mai 2023, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Matcovschi Diana împotriva lui Matcovschi Serghei, intervenient accesoriu Direcţia Asistenţă Socială şi Protecţia Familiei Edineţ privind decăderea din drepturile părinteşti.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele de şedinţă, judecător Adriana Garbuz

Judecătorii: Iulia Grosu

Andrian Ciobanu